

پشت به ست به حوكمه كانی ماددهی (دهیه م) له یاسای دهستهی پاراستن و چاكکردنی ژینگه له هه‌ریمی كوردستان-عێراق ژماره (٣) ی سالی ٢٠١٠ و حوكمه كانی هه‌ردوو ماددهی (بیست و به‌كه‌م) و (چل و پینجه م) له یاسای پاراستن و چاكکردنی ژینگه له هه‌ریمی كوردستان-عێراق ژماره (٨) ی سالی ٢٠٠٨ بریارماندا به ده‌ركردنی ئەم رێنماییه‌ی خواره‌وه :

رێنمایی ژماره (٥) ی سالی ٢٠٢١

قه‌ره‌بوو‌كردنه‌وه‌ی ئەو زیانه ژینگه‌ییانه‌ی كه له ئەنجامی كار‌كردنی چالاکی و پرۆژه‌كان رووده‌ده‌ن

مادده‌ی (١) :

مه‌به‌ست له‌م ده‌سته‌واژانه‌ی خواره‌وه ئەو وا‌تایانه‌ی به‌رامبه‌ریان به‌و مه‌به‌سته‌كانی ئەم رێنماییه‌:

یه‌كه‌م: ده‌سته: ده‌سته‌ی پاراستن و چاك‌كردنی ژینگه له هه‌ریمی كوردستان-عێراق

دووهم: سه‌رۆك: سه‌رۆکی ده‌سته‌ی پاراستن و چاك‌كردنی ژینگه له هه‌ریمی كوردستان-عێراق

سییه‌م: لایه‌نی په‌یوه‌ندیدار : ده‌سته‌ی پاراستن و چاك‌كردنی ژینگه و فه‌رمانگه‌ی كاروباری هونه‌ری و فه‌رمانگه‌كانی له پارێزگاكان و ئیداره سه‌ربه‌خۆكان له هه‌ریمی كوردستان.

چواره‌م: چالاکیه‌كان و پرۆژه‌كان : گشت ئەو چالاکی و پرۆژه‌نه‌ی له‌كار‌كردن دابوون و وه‌ستاون له ئەنجامدانی چالاکیان.

پینجه‌م: توخمه ژینگه‌ییه‌كان: ئاوی (سه‌ر زه‌وی و ژێر زه‌وی) و جو‌ری هه‌وا و خاك و رووه‌ك و زینده‌وه‌ران ده‌گرێته‌وه.

شه‌شه‌م: پیسكه‌ر: ئەوه‌ی كه به‌ شیوه‌یه‌کی راسته‌وخۆ یان ناراسته‌وخۆ ده‌بیته‌ هۆی زیان گه‌یاندن یان ئەگه‌ری زیان گه‌یاندن به‌ ته‌ندروستی مرۆف و توخمه ژینگه‌ییه‌كان و زه‌وی كشتوكالی و پارێزراوی سروشتی و دارستان و مایه‌كانی گشتی و تایبه‌تی.

هه‌وته‌م: زیانه ژینگه‌ییه‌كان: بریتی یه له‌و زیانانه‌ی کاریگه‌رییان له‌سه‌ر ژینگه هه‌یه له ئەنجامی كار‌كردنی چالاکی و پرۆژه‌كان.

هه‌شته‌م: قه‌ره‌بوو‌كردنه‌وه : چاك‌كردنه‌وه‌ی زیانه ژینگه‌ییه‌كان .

نۆیه‌م: شوینه پیس بووه‌كان: ئەو شوینانه‌ن كه له لایه‌ن ده‌سته و لایه‌نی په‌یوه‌ندیدار دیاری ده‌كرێن وه‌ك شوینه زیان پێگه‌یشته‌وه ژینگه‌ییه‌كان .

دهيه م: چاره سهرکردن: لابردنی زیانه ژینگه ییبه کان به و ریځایانه ی که له لایه ن دهسته وه دیاری ده کرځن به پښی جوړی پیسییه که و راده ی ترسناکيه که ی که چاره سهره کیمیاوی و فیزیای و بایو لوجیه کان ده گرځته وه به هه ماهه نگی له گهل لایه نی په یوه نندیدار.

یازده یه م: لایه نی جئ به جئ کار: ئه و لایه نانه ن که هه لده ستن به لابردنی زیانه کان یان هوکاره کانیا ن به پښی ئه و چاره سهرانه ی که دیاری کراوه له لایه ن دهسته و به پښی ئه م ریځمایانه.

ماده ی (۲):

یه که م: دهسته هه لده ستی به مانه ی خواره وه:

أ. هه لسه نگانندی ژینگه یی بو دیاری کردنی شوپنی پیس بوو و کوکړدنه وه ی داتاو زانیاری سهره تایي و دیاری کردنی قه باره ی پیس بوونه که و جوړه که ی و خه ملاندنی زیانه ژینگه ییبه کان به پښی فورمی تاییه تی ئاماده کراو بو ئه م بابه ته.

ب. ده رکړدنی راپوړتی زانستی و هونه ری که تییدا ریژه ی پیس بوونه که و زیانه ژینگه ییبه کان که هه ن یان ئه وانه ی که له وانه یه ده ربکه ون له شوپنی پیس بوو ده ربکه ون و دیاری کردنی پلانی پیویست بو لابردن و چاره سهرکردنی زیانه ژینگه ییبه کان.

دووه م: پیسکه ر خه رچی دارایی وکارگیری له کاروباری هه لسه نگاندن و پشکنینی تاقیگه یی و ئاماده کردنی راپوړتی هونه ری ده گرځته ئه ستو.

ماده ی (۳):

پیسکه ر پابه نده به لابردنی زیانه ژینگه ییبه کان که هوکاریان بووه و ریگری کردن له بلاوبونه وه ی، ئه گه ر نه یتوانی پیویسته قه ره بووی گونجاو بدات له به رامبه ر ئه و زیانانه.

ماده ی (۴):

سه روکی دهسته لیژنه ی هه میشه یی و کاتی پیکده هیځیت، لیژنه کان بو ئه م کارانه ی خواره وه ن:

یه که م: ئه نجامدانی هه لسه نگانندی ژینگه یی و ده رکړدنی راپوړتی که له یرگه ی یه که م له ماده ی (۲) ی ئه م ریځماییه ئاماژه یان پیډراوه.

دووه م: خه ملاندنی زیانه ژینگه ییبه کان له گهل دیاری کردنی هوکاری زیانه کان.

سییه م: ئاگادارکردنه وه ی پیسکه ر به راگرتنی پیسبوونه که و لابردنی یان لابردنی کاریگه رییه کانی له ماوه یه کدا که لیژنه که له ئاگادارکردنه وه که دا دیاری ده کات.

چوارهم: دیاری کردنی ته و لایه نهی هه لده ستی به لابر دنی پیسبوونه که و کاریگه ریبه کانی، ته گهر پیسکه ره که ته و کاره ی نه کرد له و ماوه یه ی بوی دیاریکراوه له ئاگادار کردنه وه که دا.

پینجه م: خه ملاندنی ته و قهره بووه ی پیوسته پیسکه ر بیدات که نرخ ی زیانه کان و کاریگه ریبه کانی وتیچوونی لابر دنه که ی له خو بگریت.

شه شه م: پیشکه شکردنی راپورتی کو تای ی سه باره ت به ریکاره کان بو سه روکی دهسته بو راستاندنی.

مادده ی (۵):

له کاتی رازی نه بوونی پیسکه ر له سه ر قهره بووه که ،ته و یره پارانه ی ده که ویتته سه ری لپی وه رده گریت به پیی ته حکامی یاسای وه رگرتنی قهرزه حکومیه کان که به رکاره له هه ریم.

مادده ی (۶):

ته و که سانه ی زهره رمه ندبوون له ته نجامی پیسبوونه که بو یان هه یه په نا به رنه بهر دادگا مه ده نیه کان بو داوا کردنی قهره بوو له بری ته و زیانانه ی بهریان که وتوو به پیی ته حکامی یاسا.

مادده ی (۷):

یه که م: ته حکامی قهره بوو کر نه وه که له م رینماییه دا هاتوو ره رگر نیه له جیبه جیکردنی ته حکامه سزاییه کانی له یاسای پاراستن و چاک کردنی ژینگه ژماره ۸ ی سالی ۲۰۰۸ ی به رکارد هاتوو.

دوو هه م: ده کریت سکالای سزای له سه ر سه ریچیکاران ی ته م رینماییه نه بولایه نی قه زای تاییه ت پیشکه ش بگریت.

مادده ی (۸):

کار به هیچ ده قیک یان رینماییه ک ناکریت پیچه وانه ی ته حکامی ته م رینماییه نه بیت.

مادده ی (۹):

له سه ر لایه نی په یوه ندار پیویسته ته م رینماییه جیبه جی بکه ن.

مادده ی (۱۰):

ته م رینماییه له روژی بلاو کردنه وه ی له روژنامه ی فهرمی (وه قایعی کوردستان) کاری پیده کریت .

